

ONDERZOEKSNOTA:

MEGADANCINGBEZOEK BIJ 20- EN 21-JARIGEN

Geert Loosveldt en Jan Pickery

1. INLEIDING

Media berichten wel eens over megadancings. Niet zelden gebeurt dit naar aanleiding van een rijkswachtcontrole. Het beeld dat op basis van deze berichtgeving van de megadancings en hun bezoekers ontstaat, is niet erg positief. Een paar citaten uit De Morgen van eind augustus 1995 zeggen voldoende. "Rijkswacht en politie van Asse hebben zondagvoormiddag van 9 tot 13 uur de bezoekers van dancing X te Asse gecontroleerd... Een uit Tubeke afkomstige drugsdealer kon gearresteerd worden. Hij had een 40-tal XTC-pillen bij zich..."; "De rijkswacht van Lier heeft in dancing X een dealer uit het Waalse Chatelet opgepakt. Hij was in het bezit van XTC-pillen en marihuana..."; "...Begin van de zomervakantie begon de politie van Roosdaal een grondig onderzoek naar een drugscircuit bij de jongeren van Roosdaal en de omliggende gemeenten. Mikpunt waren de megadancings in de omgeving, waar tijdens het weekeinde vooral hasj, XTC, speed en cocaïne verhandeld werden..." (1) Megadancings worden geassocieerd met het overvloedig gebruik van pepmiddelen (voornamelijk XTC), en ook wel met geweld en met weekendongevallen ten gevolge van het zich snel verplaatsen van de ene gelegenheid naar de andere. Dit (veronderstelde) problematische karakter zette ook het ministerie van Binnenlandse Zaken ertoe aan om een onderzoek te laten uitvoeren naar megadancings en hun bezoekers door de onderzoeksgroep Jeugdcriminologie van de K.U.Leuven (zie Vercaigne, 1995). De berichtgeving en in feite ook de notie 'mega' dancing suggereren heel sterk dat grote groepen jongeren dit soort gelegenheden regelmatig zouden bezoeken.

De vraag kan gesteld worden of bepaalde aspecten van dit beeld wel kloppen en of bezoekers van megadancings zich onderscheiden van zij die dit niet doen. Deze onderzoeksnota geeft een aantal cijfers over megadancingbezoek bij 20- en 21-jarigen en belicht een aantal kenmerken waarop die bezoekers zich onderscheiden van de niet bezoekers.

2. DATAVERZAMELING

De gegevens die in deze onderzoeksnota geanalyseerd worden, werden verzameld in het kader van het practicum Sociologie in de tweede kandidatuur aan de K.U.Leuven. De dataverzameling gebeurde door middel van survey interviews. Tijdens de periode februari en maart 1995 werden 468 Vlaamse 20- en 21-jarigen door studenten thuis geïnterviewd. De gestructureerde vragenlijst die daarbij gebruikt werd, bevatte vragen naar achtergrondkenmerken, de indeling van de vrijetijd, de participatie aan het verenigingsleven, sportbeoefening en uitgaansgedrag. De respondenten werden geselecteerd op basis van een tweetrapssteekproef. In een eerste fase werden 44 gemeenten geselecteerd. De gemeenten werden gestratificeerd naar inwonertal en provincie. Vervolgens werden de respondenten op toevallige wijze getrokken uit de kiezerslijsten of bevolkingslijsten van deze gemeenten. Vooraf werden 469 interviews gepland; 326 daarvan (net geen 70%) hadden plaats bij de effectieve respondenten. De meeste vervangingen waren het gevolg van de verhuis van de respondent of van zijn uithuisigheid bij herhaaldelijk bezoek. Het aantal weigeringen was klein (10% van de gecontacteerde respondenten). De steekproef kan als representatief beschouwd worden voor de populatie van de 20- en 21-jarige Belgische jongeren woonachtig in het Vlaamse gewest (Pickery, 1995: 9-12).

3. MEGADANCINGBEZOEK BIJ DE VLAAMSE 20- EN 21-JARIGEN

Wat er juist onder een megadancing diende verstaan te worden werd niet a priori in de vragenlijst bepaald. Ook Vercaigne (1995: 67-69) moest vaststellen dat een definitie onbestaande is. Grootte is zeker niet het enige criterium om van een megadancing te kunnen spreken. En aangezien het bijna onmogelijk is het aantal megadancings in België te bepalen, is het uitgesloten ze (limitatief) in een vragenlijst op te sommen. De invulling van dit begrip werd daarom overgelaten aan de respondenten zelf.

Voorafgaand aan de vraag naar het megadancingbezoek werd ook het discotheekbezoek apart bevraagd. De antwoorden op de vraag naar discotheekbezoek en de vraag naar megadancingbezoek vertonen opmerkelijke verschillen. De respondenten rapporteerden beduidend meer discotheekbezoek dan megadancingbezoek.

42.5% was de voorbije 6 maanden nooit in discotheek. Bijna 31% frequenteerde regelmatig (ongeveer 1 keer per maand of meer) een discotheek. De overige 26.5% bezocht één enkele keer of een paar keer een discotheek.

Op de vraag: 'Ben je ooit al eens in een megadancing geweest?' antwoordde 62.8 % positief.

Maar niet alle jongeren die beweren ooit al eens in een dergelijke dancing te zijn geweest zijn frequente bezoekers. Bijna 60% (58,3%) van de totale groep bezocht tijdens de laatste 6 maanden geen megadancing. Bij iets meer dan een vierde (27,4%) gebeurde dit een uitzonderlijke keer of slechts een paar keer. Dit zijn de sporadische bezoekers. Ongeveer 15% van de respondenten kunnen beschouwd worden als regelmatige bezoekers. Dit zijn jongeren die tijdens de laatste 6 maanden ongeveer 1 keer per maand of meer een dergelijke dancing bezochten.

Deze verschillen maken duidelijk dat, door de invulling van het begrip megadancing aan de respondenten over te laten, bepaalde discotheken niet tot de megadancings wordt

gerekend. Respondenten maken wel degelijk een onderscheid tussen discotheken en megadancings - wat de bedoeling was.

De omvang van de drie groepen volgens het bezoek de laatste 6 maanden (58.3% geen bezoek - 27.4% sporadisch - 14.3% regelmatig) maakt duidelijk dat het fenomeen van het megadancings weliswaar niet onderschat mag worden, maar toch ook niet als massaal kan worden omschreven.

4. EEN TYPERING VAN DE BEZOEKERS

Om de megadancingbezoeker te typeren, gaan we in eerste instantie na of de drie zojuist omschreven groepen (geen bezoek, sporadisch bezoek, regelmatig bezoek) verschillen op een aantal klassieke achtergrondkenmerken. Vervolgens wordt de relatie onderzocht met andere aspecten van het vrijetijdsgedrag. Tenslotte analyseren we de eventuele samenhang met het gebruik van en de houding tegenover drank en andere drugs. Als de megadancingbezoeker op een aantal van deze kenmerken verschilt van de niet bezoeker, wordt hij door die kenmerken getypeerd.

Uit het onderzoek van Vercaigne (1995: 149) bleek dat de grootste groep van de megadancingbezoekers tussen 18 en 21 jaar oud is. De bezoekers onderscheiden van de niet bezoekers is voor deze leeftijdsgroep dus zeker zinvol.

4.1 Achtergrondkenmerken

We hebben weinig 'theoretische gronden' om bepaalde verwachtingen te formuleren omtrent de samenhang tussen het al dan niet bezoeken van een megadancing en een aantal achtergrondkenmerken. Er is ook weinig voorgaand onderzoek dat dergelijke verbanden onderzocht.

Om dan toch tot een aantal verwachtingen te komen beschouwen we het bezoeken van een megadancing als een activiteit waarvoor men over voldoende financiële middelen dient te beschikken. Door Beckers en Van der Poel (1990: 123) aangehaald onderzoek kenmerkt uitgaan als de vrijetijdsbesteding met de grootste kost per uur. En uit onze gegevens blijkt dat discotheekbezoek duidelijk duurder is dan fuifbezoek en cafébezoek (2). Doorgaans zijn de toegangsprijzen en de prijzen van consumpties niet erg democratisch. Het is duidelijk dat een avondje megadancing 'een vorm van een vrijetijdsbesteding is die veel geld kost per tijdseenheid' (Ganzeboom, 1988: 38-39). Op basis hiervan verwachten we dat bij werkenden er meer sporadische en regelmatige bezoekers zijn dan bij de niet werkenden.

Bij 20-21-jarigen hangt het onderscheid 'werken' - 'niet werken' sterk samen met laag en hoog opleidingsniveau. De meeste niet-werkenden studeren nog en de meeste werkenden hebben geen bijkomende studies gevolgd. We verwachten dan ook meer bezoek bij lager opgeleiden en bij jongeren afkomstig uit een lager sociaal milieu.

De resultaten van Nederlands vrijetijdsonderzoek zijn een bijkomende legitimering van sommige verwachtingen. Ter Bogt (1990: 71-75) stelt vast dat lager opgeleiden vaker naar discotheken gaan dan hoger opgeleiden. Ter Bogt (1992: 104-105) vindt meer discotheekbezoek bij jongeren afkomstig uit een laag milieu. Uit beide onderzoeken blijkt ook een duidelijk overwicht van de mannelijke bezoekers.

Vercaigne (1995: 147-156) schetst een profiel van de megadancingbezoekers op basis van een bevraging van alleen bezoekers. Ook zij vindt een overwicht van mannen. Voor wat betreft studieniveau treft ze vooral jongeren die secundair beroepsonderwijs of HOBV volgen/gevolgd hebben.

Tabel 1: De relatie tussen een aantal achtergrondkenmerken en het bezoeken van een megadancing (percentages)

	Werksituatie		Studieniveau	
	Werkend	Niet-Werkend	Laag	Hoog
geen bezoek	37.65	69.28	43.27	70.38
sporadisch bezoek	37.65	21.90	35.10	21.15
regelmatig bezoek	24.69	8.82	21.63	8.46
	Sociale klasse		Geslacht	
	Laag	Hoog	Man	Vrouw
geen bezoek	52.90	67.43	49.37	67.53
sporadisch bezoek	30.72	21.71	32.07	22.51
regelmatig bezoek	16.38	10.86	18.57	9.96

Deze vier tabellen kunnen onderworpen worden aan een chi kwadraat test. Alle relaties blijken daaruit significant op niveau 0.01. De resultaten in tabel 1 bevestigen de verwachtingen. Zo stellen we vast dat van de werkenden 37.65% geen bezoek rapporteert; bij de niet werkenden is dat bijna 70%. Bij lagergeschoolden en jongeren afkomstig uit een lagere sociale klasse treffen we meer bezoekers dan bij hoger geschoolden en jongeren afkomstig uit hogere sociale klassen. Ook zijn er meer mannelijke bezoekers dan vrouwelijke.

4.2 Andere vrijetijdsactiviteiten

Het profiel van de 20-21-jarige megadancingbezoeker kan nog verder uitgetekend worden door de samenhang na te gaan met andere vrijetijdsactiviteiten. De vraag kan gesteld worden of de megadancingbezoeker getypeerd kan worden door een specifiek vrijetijdsbestedingspatroon. De term vrijetijdsbestedingspatroon wijst op de verwachting dat de vrije tijd kan beschreven worden door een beperkt aantal groepen van activiteiten die vrij frequent samen optreden en die dus onderling samenhangen. Denk bv. aan een vrijetijdsbestedingspatroon dat sterk gekenmerkt wordt door zowel actieve als passieve sportbeoefening. Zo slaagt ter Bogt (1990: 204-210) erin een typologie van jongeren te construeren op basis van vrijetijdspatronen. Hij onderscheidt cultuurgeïnteresseerden, thuisgeoriënteerden, uitgaanders en extravert-actieven op basis van het al dan niet samen voorkomen van bepaalde vrijetijdsbestedingen.

Om het belang en de impact van een aantal vrijetijdsbestedingen te achterhalen werd aan de respondenten gevraagd om uit één lijst van 26 vrijetijdsactiviteiten de 5 activiteiten te selecteren waaraan ze de meeste tijd besteden. We nemen aan dat deze geselecteerde activiteiten de vrije tijd in belangrijke mate typeren. Zo werd naar een discotheek gaan door bijna 20% van alle respondenten vermeld als een van de vijf activiteiten waaraan ze het meest tijd besteden. We nemen aan dat voor deze groep discotheekbezoek typerend is voor de vrije tijd. Wij verwachten dat het megadancing-bezoek zich eerder situeert in een vrijetijdsbestedingspatroon dat gekenmerkt wordt

door een aantal andere vormen van uitgaansgedrag zoals cafébezoek en fuiven dan in een vrijetijdsbestedingspatroon dat gekenmerkt wordt door bioscoopbezoek en het (vrijwillig) lezen van boeken.

In tabel 2 (3) wordt de relatie weergegeven van het megadancingbezoek met 10 vrijetijdsactiviteiten. Bij elke activiteit wordt per onderscheiden groep van megadancingbezoek het percentage gegeven dat deze activiteit als een van de vijf belangrijkste tijdsbestedingen vermeldt. Zo blijken b.v. 44.78% van de regelmatige bezoekers naar 'fuiven, party's of TD's gaan' als een van de vijf belangrijkste activiteiten te hebben vermeld.

Wat in tabel 2 onmiddellijk opvalt, is dat het megadancingbezoek slechts met een beperkt aantal andere vrijetijdsbestedingen gerelateerd is. De samenhangen die wel optreden, volgen dan wel de verwachtingen. Voor sporadische en regelmatige bezoekers zijn andere fuifactiviteiten belangrijkere vrijetijdsactiviteiten dan voor zij die geen megadancing bezochten. Deze samenhang is wel eerder zwak (significant op niveau 0.1) en met cafébezoek is er geen relatie! Bij de niet-bezoekers is een boek lezen en jeugdbewegingsengagement belangrijker. De belangrijkste vaststelling bij deze tabel is echter dat de megadancingbezoeker zich niet echt profileert op basis van andere vrijetijdsbestedingen. Ook meer algemeen kan gesteld worden dat de wijze waarop jongeren vrijetijdsactiviteiten combineren of cumuleren geen duidelijk patroon vertoont (Pickery, 1995: 22-23).

Tabel 2: De relatie tussen megadancingbezoek en andere vrijetijdsbestedingen (percentages).

	Geen bezoek	Sporadisch bezoek	Regelmatig bezoek	
naar fuiven, party's of TD's gaan	31.87	41.41	44.78	*
op café gaan	40.29	40.63	28.36	
zelf sport beoefenen	35.53	43.75	37.31	
naar een sportmanifestatie gaan kijken	9.52	13.28	13.43	
naar de bioscoop gaan	38.10	35.94	37.31	
vrijwillig een boek lezen	26.37	8.59	8.96	***
muziek beluisteren	39.93	41.41	40.30	
TV kijken	39.56	42.19	40.30	
tijd doorbrengen met je lief/partner	46.52	51.56	41.79	
organiseren van en deelnemen aan activiteiten van de jeugdbeweging	19.41	6.25	8.96	***
n	273	128	67	

* : samenhang is significant op niveau 0.1

** : samenhang is significant op niveau 0.05

*** : samenhang is significant op niveau 0.01

4.3 Het gebruik van en de houding tegenover alcohol en andere drugs

Zoals in de inleiding reeds vermeld werd, worden megadancings wel eens geassocieerd met druggebruik. De stap van de megadancing naar allerlei legale en illegale drugs is, als je er sommige media op naslaat en mag geloven, snel gemaakt. Megadancings lijken het imago te hebben van een tolerant milieu te zijn wat betreft het drank- en vooral ander druggebruik. Indien dit imago juist is dan mogen we verwachten dat de megadancingbezoeker gekenmerkt wordt door een tolerante houding t.a.v. alcoholconsumptie en ander druggebruik en dat hij zich ook zal onderscheiden door een groter verbruik van deze genotsmiddelen.

Om de houding van de respondenten te bepalen t.a.v. het gebruik van legale en illegale drugs werd hen gevraagd om vier vormen van gebruik te beoordelen in termen van aanvaardbaarheid (zevenpuntschaal: volledig aanvaardbaar - volledig onaanvaardbaar). De gebruiksvormen zijn: het regelmatig dronken zijn, het nu en dan soft drugs gebruiken, het gebruik van stimulerende of opwekkende middelen tijdens het uitgaan en het nu en dan gebruiken van hard drugs. In tabel 3 wordt voor elke vorm per onderscheiden groep van megadancingbezoek het percentage gegeven dat deze vorm volledig onaanvaardbaar (extreme categorie van de schaal) vindt.

Tabel 3: De relatie tussen megadancingbezoek en de houding t.a.v. legale en illegale drugs (percentages)

	Geen bezoek	sporadisch bezoek	regelmatig bezoek	
dronken onaanv.	25.27	15.63	20.90	*
soft drugs onaanv.	47.62	43.75	47.76	
pep onaanv.	66.30	58.59	61.19	
hard drugs onaanv.	80.22	78.13	79.10	
n	273	128	67	

Enkel bij het regelmatig dronken zijn is er een zwakke samenhang met het megadancingbezoek. De regelmatige bezoekers en in een nog grotere mate de sporadische bezoekers zijn het meest tolerant. Bij de drie andere vormen van druggebruik is er geen samenhang. De meest opmerkelijke vaststelling daarbij is dat een meerderheid van de 20- en 21 jarigen het gebruik ervan sterk afkeurt. Megadancingbezoekers zijn in tegenstelling tot onze verwachtingen niet toleranter.

Wel zijn er samenhangen vast te stellen met het eigen gebruik. Als indicator van het alcoholgebruik werd gewerkt met het aantal keren dat de respondent tijdens het voorbije half jaar dronken was geweest. Indien dit niet of slechts een enkele keer het geval was dan beschouwen we de respondent als een matig gebruiker, in het andere geval hebben we te maken met een frequent gebruiker. Met betrekking tot soft drugs (meer bepaald cannabis en pepmiddelen) werd gevraagd of men het ooit al eens gebruikt had. Uit tabel 4 blijkt dat sporadische en regelmatige bezoekers significant meer dronken zijn geweest en meer cannabis en pepmiddelen hebben gebruikt. Hoewel dit nog niet betekent dat dit alles gebeurt naar aanleiding van een megadancingbezoek, bevestigen deze samenhangen wel de verwachtingen die geformuleerd werden op basis van het imago van de megadancings (4).

Tabel 4: De relatie tussen megadancingbezoek en drank- en druggebruik (percentages)

	Geen bezoek	sporadisch bezoek	regelmatig bezoek	
freq. dronken	29.30	49.22	40.30	***
gebruik cannabis	15.75	24.22	23.88	*
gebruik pep	4.03	11.72	7.46	**
n	273	128	67	

4.4 Globale analyse

Op basis van de samenhangen van het megadancingbezoek met een aantal achtergrondkenmerken, vrijetijdsactiviteiten en de consumptie van legale en illegale drugs zou een algemeen beeld van megadancingbezoekers kunnen geschetst worden. Het zou gaan om voornamelijk mannelijke lager opgeleiden jongeren die reeds werken en waarvan het vrijetijdsbestedingspatroon niet gekenmerkt wordt door het lezen van boeken of een engagement in een jeugdbeweging. Verder onderscheiden zij zich door meer naar fuiven te gaan en door een hoger alcohol- en druggebruik. Dit soort algemene typering - op basis van bivariate samenhangen - is echter niet zonder gevaar. Zo zou het kunnen dat de samenhang tussen bezoek en drankgebruik een schijnsamenhang is die ontstaat omwille van het effect van opleiding. Het is m.a.w. noodzakelijk om de samenhangen te evalueren onder controle van de andere variabelen. Dit kan gebeuren door middel van een log-lineaire analyse van een kruistabel. Gegeven de steekproefomvang kunnen er slechts een beperkt aantal van de variabelen in de tabel worden opgenomen (probleem van de lege cellen). De tabel die hier geanalyseerd wordt bevat de variabelen geslacht (G), studieniveau (S: laag, hoog) engagement jeugdbeweging (J: niet, wel), frequent dronken (D: niet, wel) en megadancingbezoek (M: niet, wel). Voor de globale analyse nemen we de sporadische en de regelmatige bezoekers dus samen, ook om lege cellen te vermijden. Bij deze tabel beschouwen we het megadancingbezoek als afhankelijke variabele. De selectie van de variabelen gebeurde op basis van de resultaten bij de bivariate analyse. Het zijn variabelen met een sterke samenhang met het megadancingbezoek.

Het log-lineaire model dat als uitgangspunt wordt genomen bevat alle relatie-effecten tussen megadancingbezoek enerzijds en de overige variabelen anderzijds. Bij dit model waarin we een onderscheid maken tussen afhankelijke en onafhankelijke variabelen worden ook de relaties tussen de onafhankelijke variabelen gefixeerd. Dit resulteert in het volgende model: DJSG, MD, MJ, MS, MG. Uit de analyse blijkt dat dit model de data voldoende goed weergeeft (Likelihood-ratio chi-square = 9.24, df = 11, p = 0.60) en dat geen enkel van de relatie-effecten eruit weggelaten kan worden. Tabel 5 toont voor elke combinatie van categorieën van de onafhankelijke variabelen de kansverhouding megadancingbezoek versus geen megadancingbezoek, gegeven dit model. Het patroon van de waarden van deze kansverhoudingen bevestigen de eerder vermelde samenhangen. Nu wordt er echter wel gecontroleerd voor het effect van de andere variabelen. We stellen vast dat - voor een zelfde combinatie van categorieën - de kansverhoudingen telkens hoger zijn bij de mannen dan bij de vrouwen, bij de lager opgeleiden dan bij de hoger opgeleiden, bij jongeren zonder jeugdbewegingsengagement dan bij de jongeren met een engagement en bij diegenen die frequent dronken zijn dan bij diegenen die dat niet zijn. De grootste kansverhouding vinden we dan ook bij de lager opgeleide mannen die geen engagement hebben in een jeugdbeweging en die

frequent dronken zijn. In die specifieke categorie bedraagt de kansverhouding 2.74. Concreter betekent dit dat in die categorie maar liefst 73 % van de jongeren te beschouwen is als een megadancingbezoeker. De kleinste kansverhouding vinden we bij de hoog opgeleide vrouwen die een engagement hebben in een jeugdbeweging en die niet frequent dronken zijn. In deze groep is slechts 10 % te beschouwen als bezoeker. De vier gebruikte onafhankelijke variabelen laten dus toe groepen te vormen die zich duidelijk onderscheiden wat betreft hun megadancingbezoek. In zekere zin kunnen we het megadancing bezoek aardig voorspellen.

Tabel 5: Kansverhouding wel megadancingbezoek versus geen megadancingbezoek naar geslacht, studieniveau, engagement jeugdbeweging en frequent dronken zijn.

geslacht	man							
stud.niv.	laag				hoog			
jeugdb.	niet		wel		niet		wel	
dronken	niet	wel	niet	wel	niet	wel	niet	wel
kansverh.	1.47	2.74	0.57	1.12	0.53	1.00	0.22	0.40
n	48	58	6	7	55	42	14	5

geslacht	vrouw							
stud.niv.	laag				hoog			
jeugdb.	niet		wel		niet		wel	
dronken	niet	wel	niet	wel	niet	wel	niet	wel
kansverh.	0.82	1.53	0.33	0.66	0.29	0.561	0.110	0.23
n	74	16	6	1	85	31	184	8

5. BESLUIT

Uit de resultaten van de analyse blijkt dat de megadancingbezoeker kan getypeerd worden op basis van een beperkt aantal kenmerken. Hij onderscheidt zich van de niet-bezoeker door zijn opleidingsniveau, zijn werksituatie, zijn geslacht, zijn sociaal milieu en door zijn alcohol en ander druggebruik. Opvallend is dat andere vrijetijdsactiviteiten veel zwakkere voorspellers van het megadancingbezoek blijken te zijn dan achtergrondkenmerken. De bezoeker onderscheidt zich dus niet, of toch veel minder, door zijn vrijetijdspatroon.

Onderzoeksresultaten m.b.t. trendgevoelige onderwerpen zijn onderhevig aan de evoluties van de trends en bijgevolg vluchtig. Kenmerken aan jeugdculturen is dat onderscheiden groepen zeer snel elementen van andere groepen overnemen. De waarde van deze gegevens ligt dus niet direct in de reproduceerbaarheid ervan, maar in het signaliserende aspect.

VOETNOTEN

- (1) De eerste 2 citaten zijn afkomstig uit De Morgen van maandag 28 augustus, het derde uit De Morgen van woensdag 30 augustus.
- (2) Naast de ruime referentieperiode van een half jaar werd de voorbije week op een meer gedetailleerde wijze bevraagd. De respondenten rapporteerden de bestede uren en het gependeerde geld aan een aantal activiteiten. Het gemiddeld per uur uitgegeven bedrag was veel hoger voor discotheekbezoek dan voor fuifbezoek en cafébezoek. Het onderscheid tussen discotheekbezoek en megadancingbezoek kunnen we wel niet maken voor de voorbije week.
- (3) Tabel 2 is anders opgebouwd dan tabel 1 o.w.v. plaatsoverwegingen. De relatie tussen megadancingbezoek en 10 vrijetijdsbestedingen weergeven zoals in tabel 1, vergt verscheidene pagina's. De andere opbouw van de tabel verandert echter niets aan de chi-kwadraat test en de statistische significantie - ook niet aan de betekenis daarvan. Uit deze tabel kan je bijvoorbeeld niet (rechtstreeks) het percentage regelmatige bezoekers van een megadancing afleiden onder de jongeren die 'naar een bioscoop gaan' rekenen tot de 5 vrijetijdsactiviteiten waar ze de meeste tijd aan besteden. Maar je kan er dus wel uit besluiten dat dat percentage niet significant verschilt tussen diegenen die bioscoopbezoek rekenen tot hun 5 belangrijkste vrijetijdsbestedingen en de anderen.
- (4) Vragen naar het gebruik van drugs lijden nog altijd onder sociale wenselijkheid. Druggebruik wordt waarschijnlijk ondergerapporteerd. Maar de interviewers - studenten - waren leeftijdsgenoten van de respondenten, wat toch een specifieke situatie is. De respondenten hadden waarschijnlijk zelden het gevoel ondervraagd te worden. Bovendien is het ons hier niet om de juiste cijfers over het druggebruik te doen maar om de samenhang ervan met het megadancingbezoek.

BIBLIOGRAFIE

- BECKERS, T. & H. VAN DER POEL (1990), *Vrijetijd tussen vorming en vermaak. Een inleiding tot de studie van de vrijetijd*. Leiden/Antwerpen: Stenfert Kroese Uitgevers.
- GANZEBOOM, H. (1988), *Leefstijlen in Nederland. Een verkennende studie*. Rijswijk: Sociaal Cultureel Planbureau.
- PICKERY, J. (1995), *Vrij in de vrijetijd? Een onderzoek naar individualiserings-tendensen in de vrijetijd bij jongeren*. Leuven: KULeuven, departement Sociologie. Bulletin van het Centrum voor Dataverzameling en Analyse.
- TER BOGT, T. (1990), *Andere wereld. Jongeren en vrije tijd*. Amersfoort: Giordano Bruno.
- TER BOGT, T. & C.S. VAN PRAAG (1992), *Jongeren op de drempel van de jaren negentig*. Rijswijk: Sociaal Cultureel Planbureau.

VERCAIGNE, C. (1995), *Jeugd tussen (sub)cultuur en business. Een onderzoek naar megadancings, house en de last van de recreatie*. Leuven: Onderzoeksgroep Jeugdcriminologie.